

POLITYKA MIESZKANIOWA: *Porównanie przystępności cenowej mieszkań w Republice Czeskiej i Polsce*

Materiały zostały przygotowane w ramach projektu: CZ.11.3.119/0.0/0.0/16_013/0003093 "Podnoszenie wiedzy i umiejętności studentów wyższych uczelni w zakresie realizacji polityk publicznych w Czechach i Polsce oraz poprawy ich stosowalności na rynku pracy"

Projekt jest współfinansowany z EFRR w ramach programu INTERREG V-A Republika Czeska - Polska poprzez Fundusz Mikroprojektów 2014 - 2020 w Euroregionie Silesia

Ing. Eva Ardielli, Ph.D.

Koncepcja zrównoważonego rozwoju mieszkalnictwa

*Settlement mash to termin urbanistyczny, który opisuje rozrost miast i wsi w otaczający je krajobraz.

Genewska Karta ONZ dotycząca zrównoważonego budownictwa mieszkaniowego:

Genewska Karta Narodów Zjednoczonych w sprawie zrównoważonego budownictwa mieszkaniowego (przyjęta 16 kwietnia 2015 r.) jest niewiążącym prawnie dokumentem, którego celem jest zachęcenie państw członkowskich do znalezienia sposobów zapewnienia wszystkim godnych, adekwatnych, przystępnych cenowo i zdrowych warunków mieszkaniowych, ze szczególnym uwzględnieniem wpływu mieszkalnictwa na środowisko.

- Zapewnienie mieszkań wpływa na środowisko (zużycie zasobów - ziemi, wody, energii i materiałów budowlanych oraz produkcja zanieczyszczeń - emisja gazów cieplarnianych)
- Środowisko miejskie stanowi zagrożenie dla zdrowia (zanieczyszczenie powietrza i wysoki poziom hałasu, brak terenów zielonych i możliwości ćwiczeń)
- Brak przystępnych cenowo mieszkań i bezdomność (np. z powodu kryzysu finansowego lub gospodarczego)
- Nieuregulowana urbanizacja i *urban sprawl* (zmniejszenie zasięgu zasobu gruntów i tworzenie nielegalnych osiedli)
- Klęski żywiołowe i zmiany klimatu (szkody w budynkach mieszkalnych i zwiększenie odporności osiedli ludzkich)

Poniższe cztery zasady stanowią podstawę zrównoważonego budownictwa mieszkaniowego:

- ✓ Ochrona środowiska (promowanie efektywności energetycznej w zasobach mieszkaniowych, wykorzystanie energii odnawialnej)
- ✓ Efektywność ekonomiczna (ewidencja gruntów i funkcjonowanie ksiąg wieczystych, budowa i remonty mieszkań)
- ✓ Włączenie społeczne i uczestnictwo (przystępne cenowo mieszkania i dostęp do mieszkań socjalnych)
- ✓ Adekwatność kulturowa (ochrona krajobrazu i dziedzictwa kulturowego oraz rozwój przestrzeni publicznych dla działań społecznych)

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRĚKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Przystępność cenowa mieszkań w krajach UE

Mieszkanie jest jedną z podstawowych potrzeb życiowych. Prawo do mieszkania jest wyraźnie zapisane w dokumentach międzynarodowych, których Republika Czeska jest sygnatariuszem. Na przykład prawo do mieszkania zostało zdefiniowane w Powszechnej Deklaracji Praw Człowieka z 1948 roku.

"Každy człowiek ma prawo do poziomu życia odpowiadającego zdrowiu i dobrobytowi jego i jego rodziny, włączając w to wyżywienie, odzież, mieszkanie, opiekę medyczną i niezbędne usługi społeczne..."

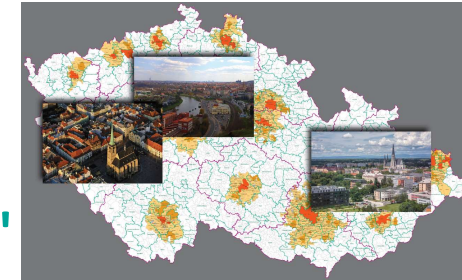
"Mieszkanie służy zaspokojeniu potrzeb fizjologicznych, psychologicznych i socjologicznych, które są realizowane w mieszkaniu i jego otoczeniu". (patrz Koncepcja mieszkaniowa Republiki Czeskiej 2021+)

W Europie istnieją duże różnice w sposobie życia pod względem wielkości, rodzaju i jakości mieszkań oraz tego, czy jesteśmy właścicielami, czy wynajmujemy. Ceny domów i czynsze również znacznie różnią się między krajami (Eurostat, 2021).

W krajach UE godne, przystępne cenowo mieszkanie w bezpiecznym otoczeniu jest uważane za podstawowe prawo i konieczność.

Dostępność i jakość mieszkań jest postrzegana jako jeden ze wskaźników poziomu życia ludności.

Aby móc ocenić porównywalne informacje na temat kosztów mieszkaniowych, państwa członkowskie UE uzgodniły, że **gospodarstwa domowe będą uznawane za mające wysokie obciążenie kosztami mieszkaniowymi wynoszącymi ponad 40 % ich dochodów.**

Czeska koncepcja mieszkaniowa: "Przystępne, stabilne i zrównoważone budownictwo mieszkaniowe"

Przystępne cenowo, stabilne i zrównoważone mieszkania to podstawowa wizja państwowej polityki mieszkaniowej w Republice Czeskiej, która będzie realizowana poprzez kombinację środków i podnarzędzi.

Polityka mieszkaniowa państwa:

Państwo tworzy stabilne środowisko, aby każda osoba mogła znaleźć na rynku odpowiednie mieszkanie i tworzy kombinację instrumentów wsparcia mieszkaniowego, aby pomóc w zaspokojeniu potrzeb mieszkaniowych osób, które nie są w stanie samodzielnie zapewnić sobie mieszkania (na rynku), we współpracy z gminami, poprzez politykę zgodną z zasadami zrównoważonego rozwoju.

Wizja polityki państwa 2021 - 2027:

Mieszkanie jest przystępne finansowo, logistycznie i pod każdym innym względem. Otoczenie prawne jasno reguluje warunki wynajmu, własności i mieszkań socjalnych. Zdecydowana większość zasobów mieszkaniowych pozwala na zamieszkanie na całe życie zgodnie z zasadami projektowania uniwersalnego. Charakterystyka zasobów mieszkaniowych spełnia wymogi neutralności energetycznej, przyczynia się do eliminacji ubóstwa energetycznego i jest w stanie odpowiedzieć na aktualne wyzwania - zmiany klimatu, odporność systemu, zmiany społeczne i demograficzne. Pomoc państwa w zakresie budownictwa społecznego polega na połączeniu instrumentów o charakterze prewencyjnym, motywacyjnym i maksymalnie efektywnym z punktu widzenia finansów publicznych.

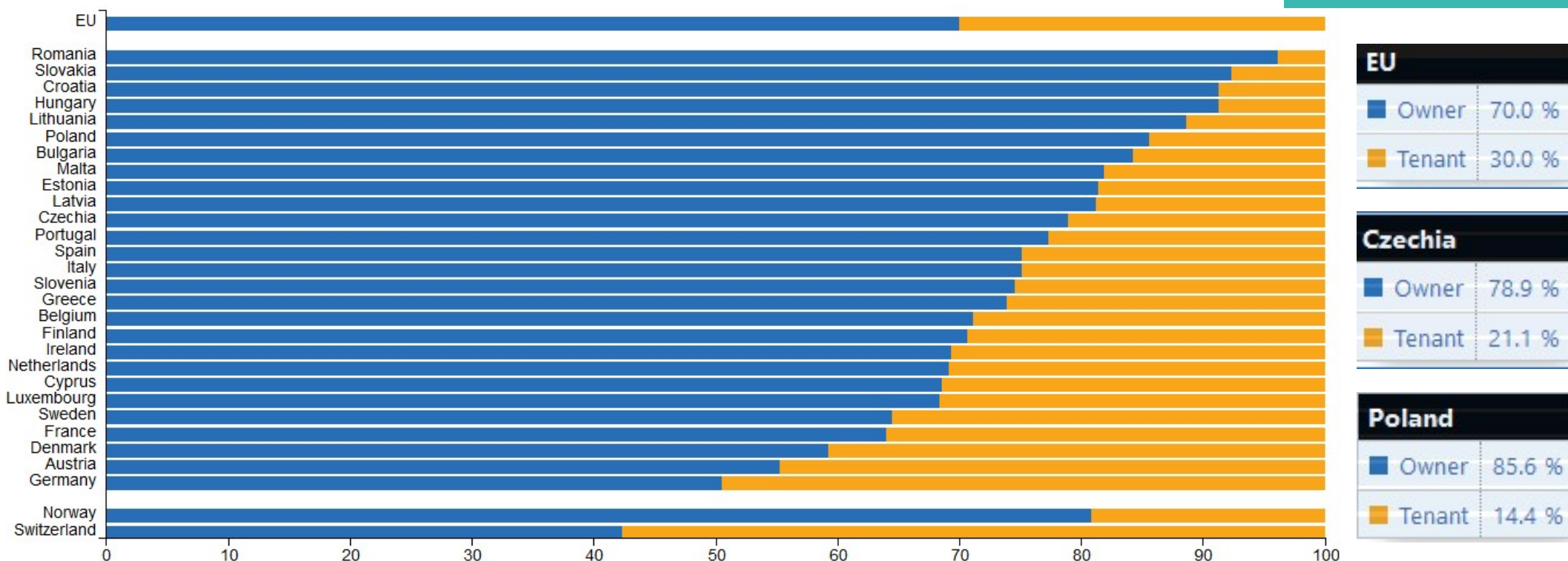
PRIORYTET

- DOSTĘPNOŚĆ ODPOWIEDNICH MIESZKAŃ
- STABILNOŚĆ RYNKU MIESZKANIOWEGO
- JAKOŚĆ MIESZKAŃ

Jak mieszkamy: na własność czy pod wynajem

Udział mieszkań zajmowanych przez właścicieli w gospodarstwach domowych w UE, 2020 r. (%)

W UE w 2020 r. 70 proc. populacji żyło w gospodarstwie domowym, które posiadało własne mieszkanie, natomiast pozostałe 30 proc. mieszkało w wynajmowanych mieszkaniach.

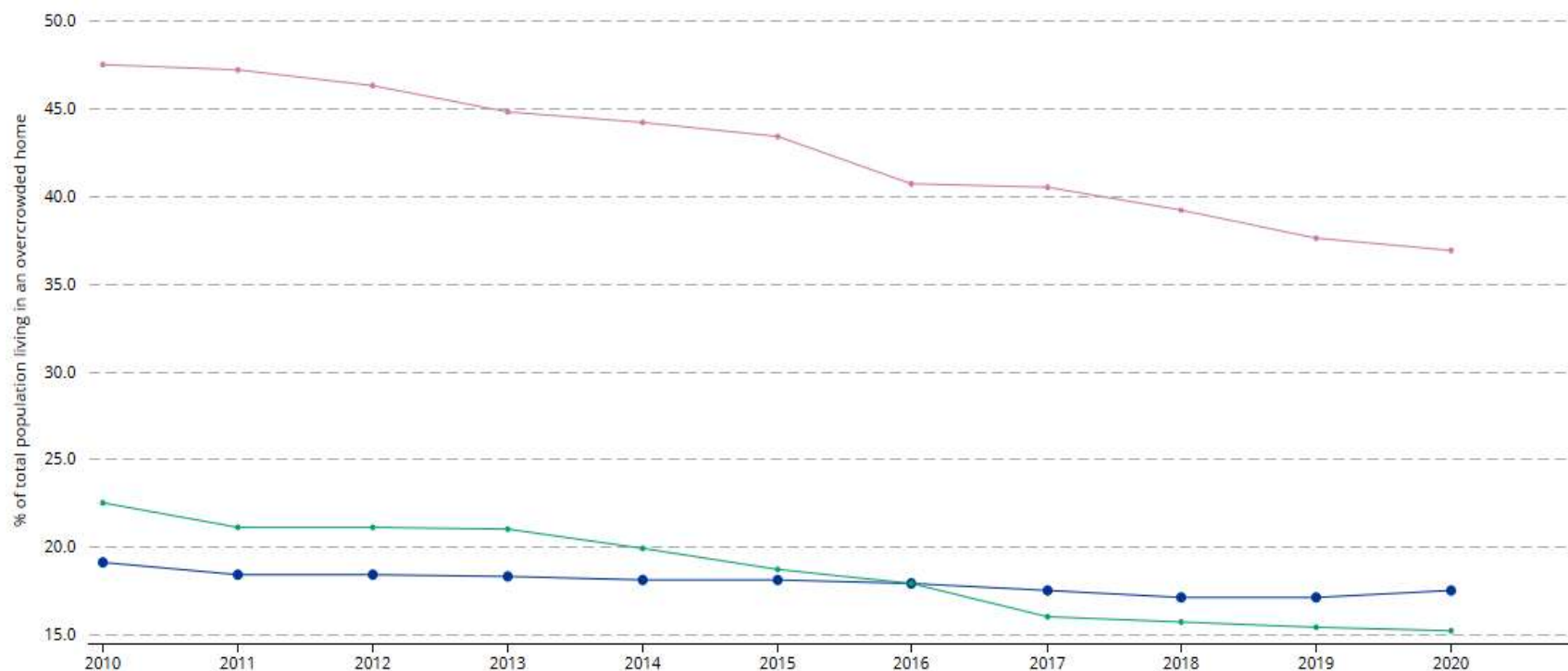

<https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/housing/bloc-1a.html?lang=en&etrans=cs>

Jakość mieszkania: zatłoczony dom

Jakość mieszkania może być mierzona na wiele sposobów. Jednym z nich jest to, czy ludzie mieszkają w zatłoczonym domu. W UE w 2020 r. w takim domu mieszkało 17,8% populacji, co oznacza spadek z 19,1% w 2010 r.

Przeludnione mieszkania (jako % ogółu ludności)

EU
CZ
PL

2020	
EU	17.5 %
Czechia	15.2 %
Poland	36.9 %

2010	
EU	19.1 %
Czechia	22.5 %
Poland	47.5 %

<https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/housing/bloc-1c.html?lang=en&etrans=cs>

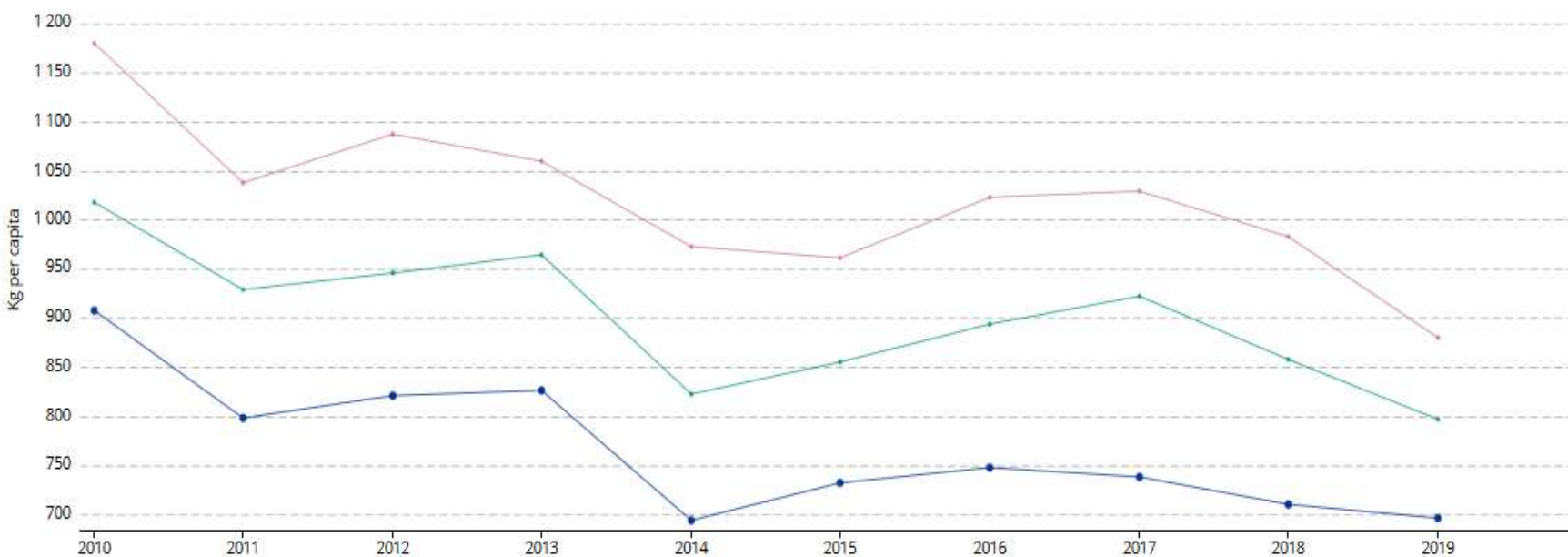
CZ PL PŘEKRAČUJEME HRANICE PRZEKRACZAMY GRANICE 2014–2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Wpływ budownictwa mieszkaniowego na środowisko

Emisje gazów cieplarnianych z gospodarstw domowych na potrzeby ogrzewania (kg na osobę)

Część emisji gazów cieplarnianych pochodzi z gospodarstw domowych spalających paliwa kopalne w celu ogrzewania domów, zapewnienia ciepłej wody, gotowania i klimatyzacji. W 2019 r. wyniosło to w UE 669,3 kg na mieszkańca, co oznacza spadek z 921,7 kg w 2010 r.

2019	
EU	696.2 Kg
Czechia	796.7 Kg
Poland	879.9 Kg

2010	
EU	907.5 Kg
Czechia	1 017.8 Kg
Poland	1 179.7 Kg

<https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/housing/bloc-1d.html?lang=en&etrans=cs>

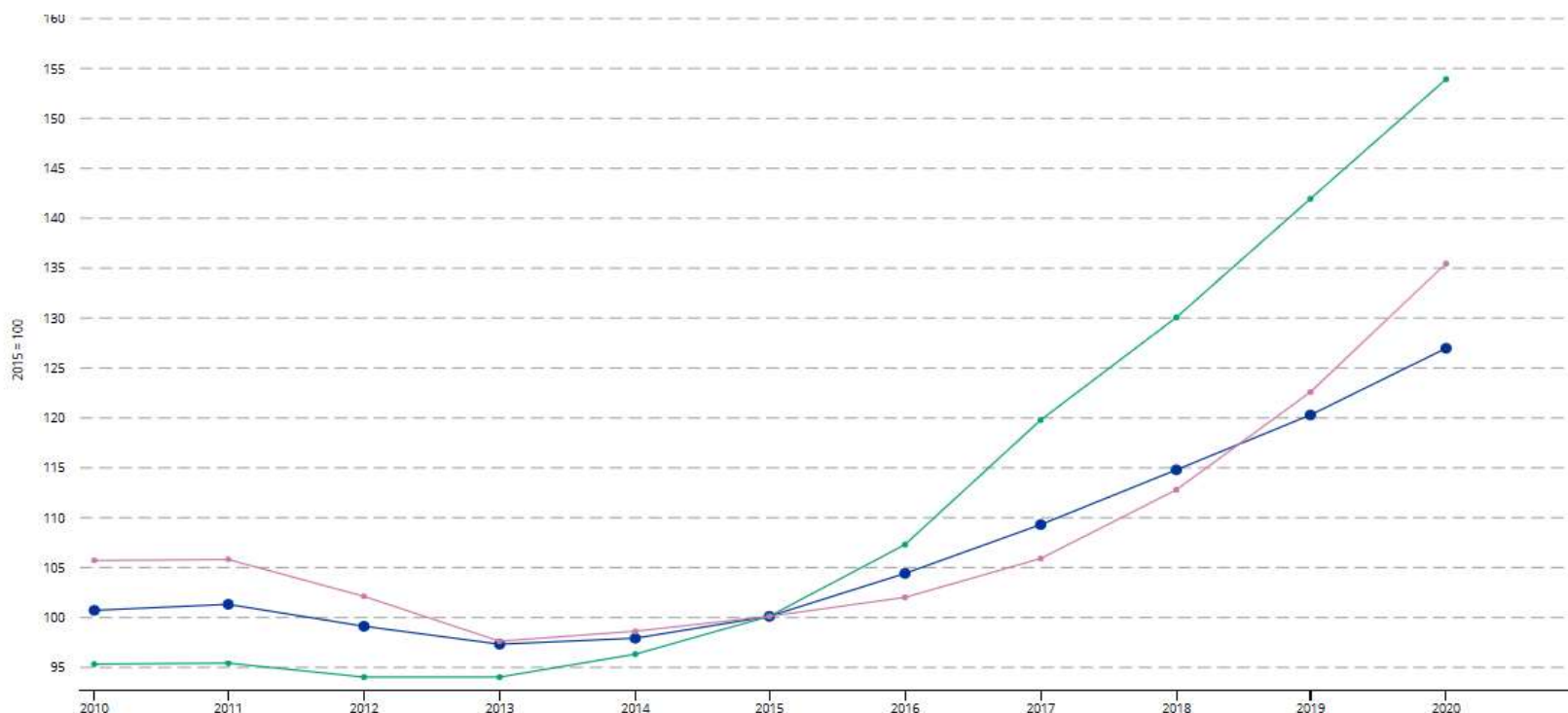
CZ PL PŘEKRAČUJEME HRANICE PRZEKRACZAMY GRANICE 2014–2020

 EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Kształtowanie się cen nieruchomości

Ceny domów w UE wzrosły o 26% w latach 2010-2020. W tym okresie czynsze w UE stale rosły, łącznie o 14% w całym okresie. O 14 proc. wzrosła też inflacja

Kształtowanie się cen nieruchomości (2015 = 100)

EU
CZ
PL

2020	
EU	126.9
Czechia	153.9
Poland	135.4

2010	
EU	100.6
Czechia	95.2
Poland	105.6

<https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/housing/bloc-2a.html?lang=en&etrans=cs>

CZ PL PŘEKRAČUJEME HRANICE PRZEKRACZAMY GRANICE 2014–2020

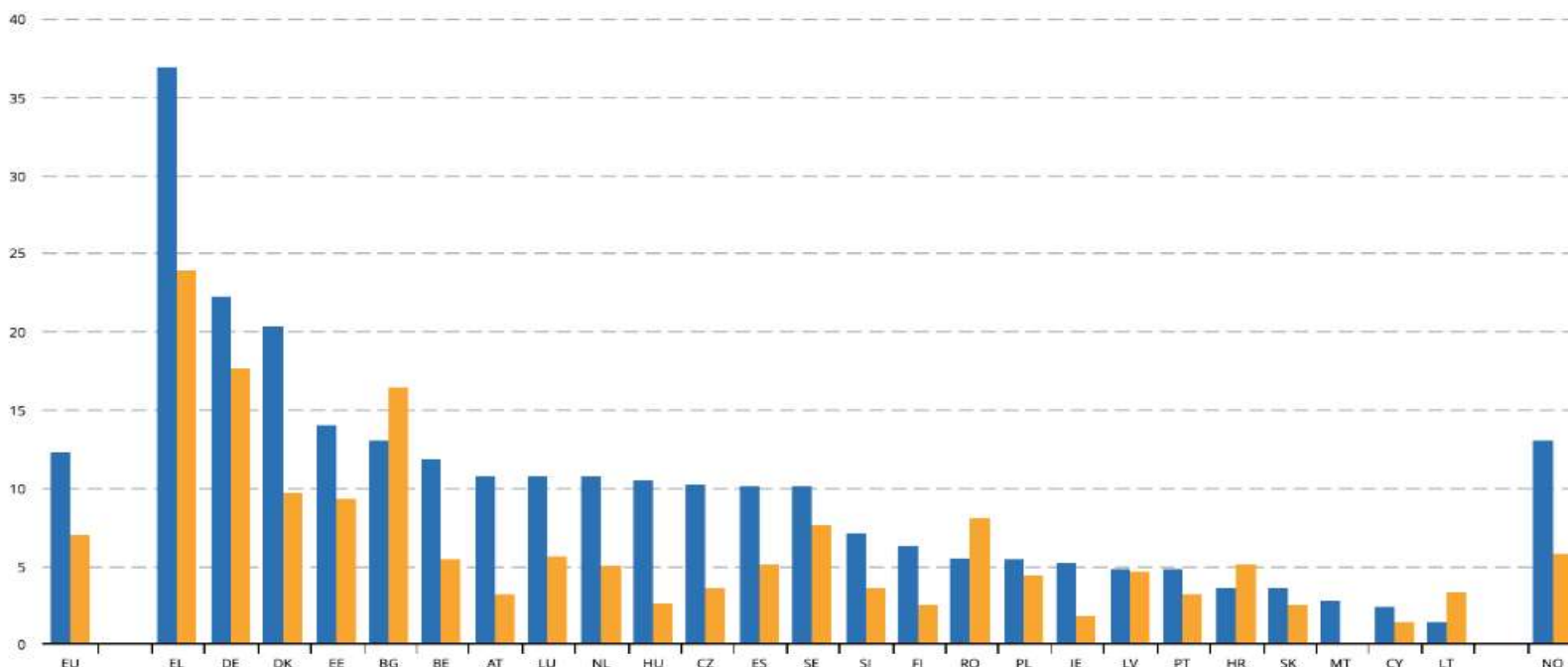
EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Koszty utrzymania

Nadmierne obciążenie gospodarstw domowych kosztami mieszkaniowymi w mieście i na wsi (%)

Przy rosnących cenach domów i czynszach, koszty mieszkaniowe mogą być obciążeniem. Można to zmierzyć za pomocą wskaźnika przeciążenia kosztami mieszkaniowymi, który pokazuje odsetek ludności żyjącej w gospodarstwie domowym, w którym całkowite koszty mieszkaniowe stanowią ponad 40% dochodu rozporządzalnego. W UE w 2020 r. w takim gospodarstwie domowym żyło 12,3 proc. ludności miejskiej. Na terenach wiejskich było to 7%.

Legenda

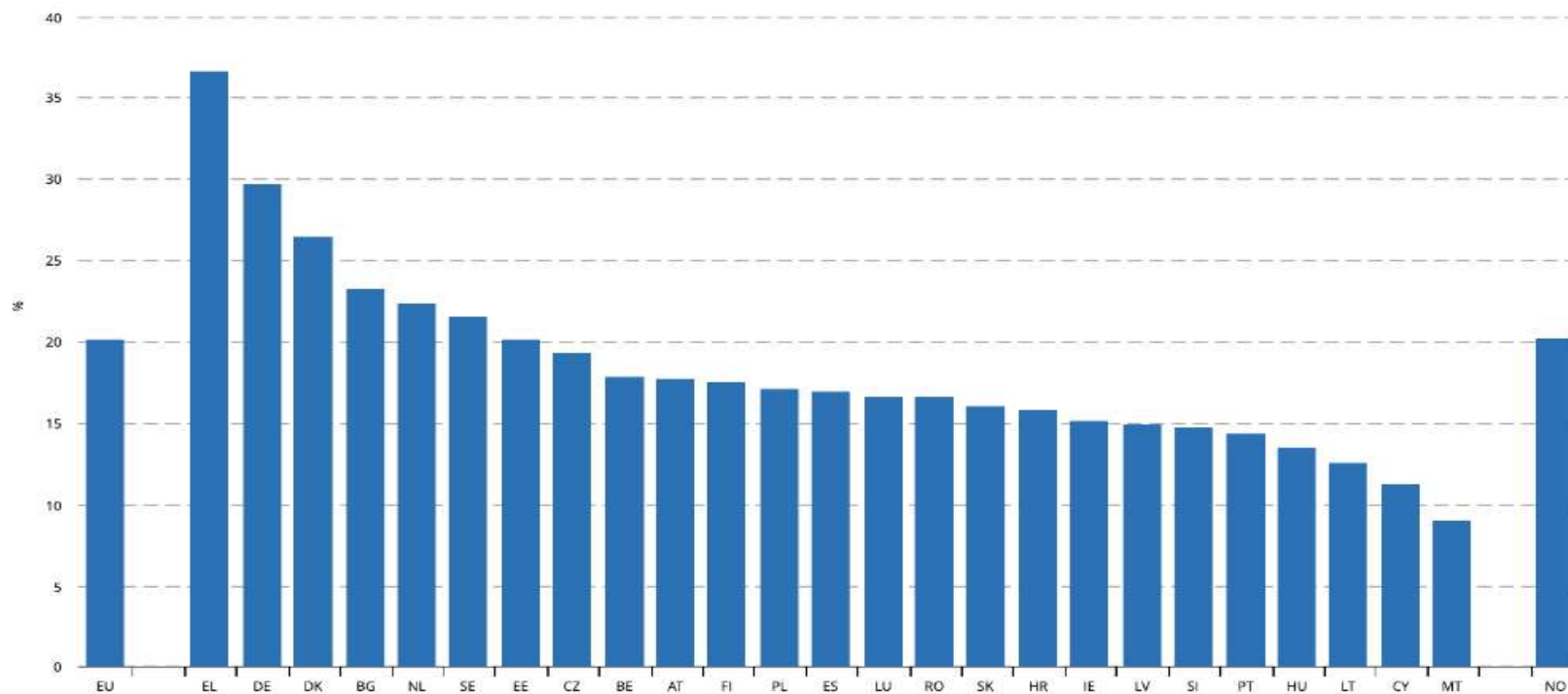
- miasta
- Wieś

* koszty mieszkaniowe obejmują płatności odsetek od kredytów hipotecznych lub mieszkaniowych dla właścicieli oraz płatności czynszu dla lokatorów

Koszty utrzymania

Okolo jedna pětá doходу rozporządalnego danej osoby przeznaczane jest na koszty mieszkaniowe.

Udział kosztów mieszkaniowych w całkowitym dochodzie do dyspozycji,

<https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/housing/bloc-2b.html?lang=en&etrans=cs>

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014–2020

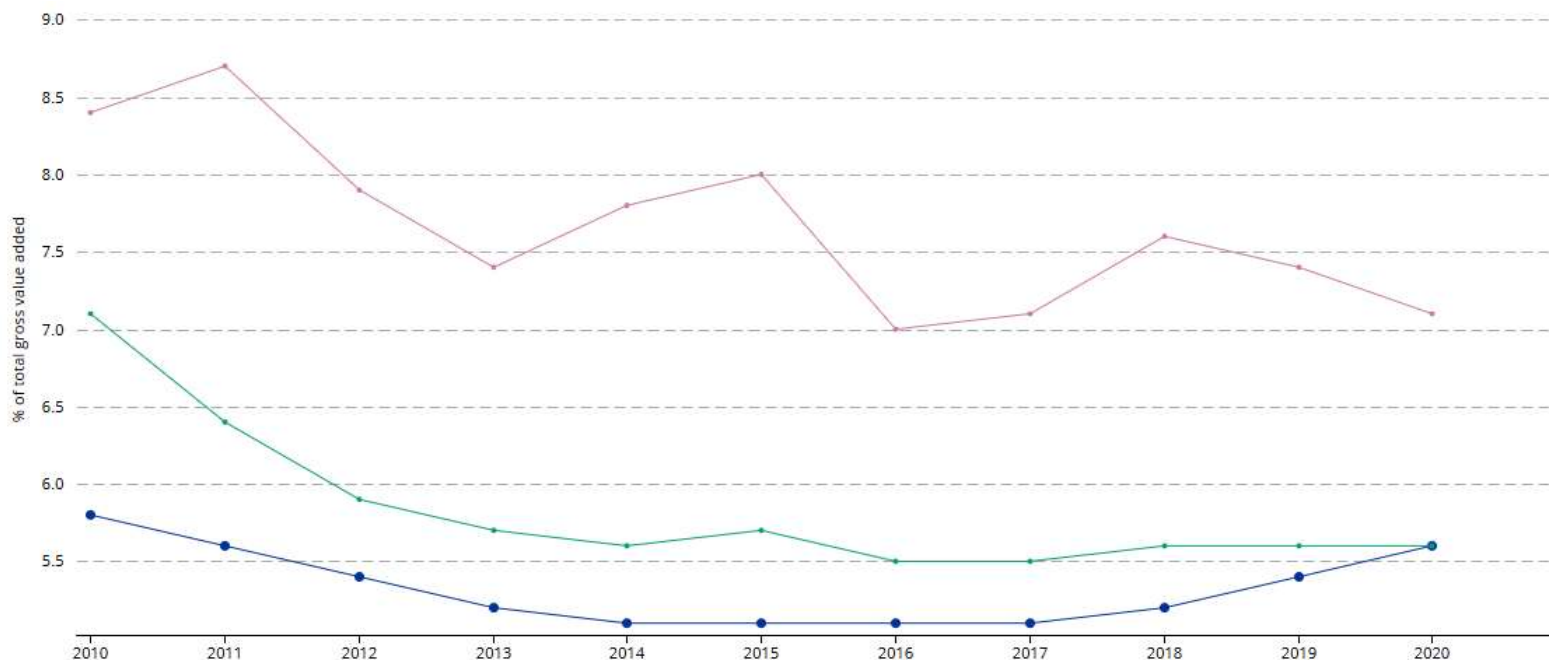

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Sektor budowlany

Jednym ze sposobów pomiaru wielkości sektora budowlanego jest wartość dodana brutto (WDB) generowana przez tę działalność gospodarczą jako udział w całkowitej WDB. W latach 2010-2020 udział ten wahał się w UE między 5 a 6 %.

Wartość dodana brutto sektora budowlanego w RC i Polsce (%)

2010	
EU	5.8 %
Czechia	7.1 %
Poland	8.4 %

2020	
EU	5.6 %
Czechia	5.6 %
Poland	7.1 %

<https://ec.europa.eu/eurostat/cache/digpub/housing/bloc-3a.html?lang=en&etrans=cs>

CZ PL PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014–2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Indeks nieruchomości: "Czesi oszczędzają na nowe mieszkanie najdłużej w Europie"

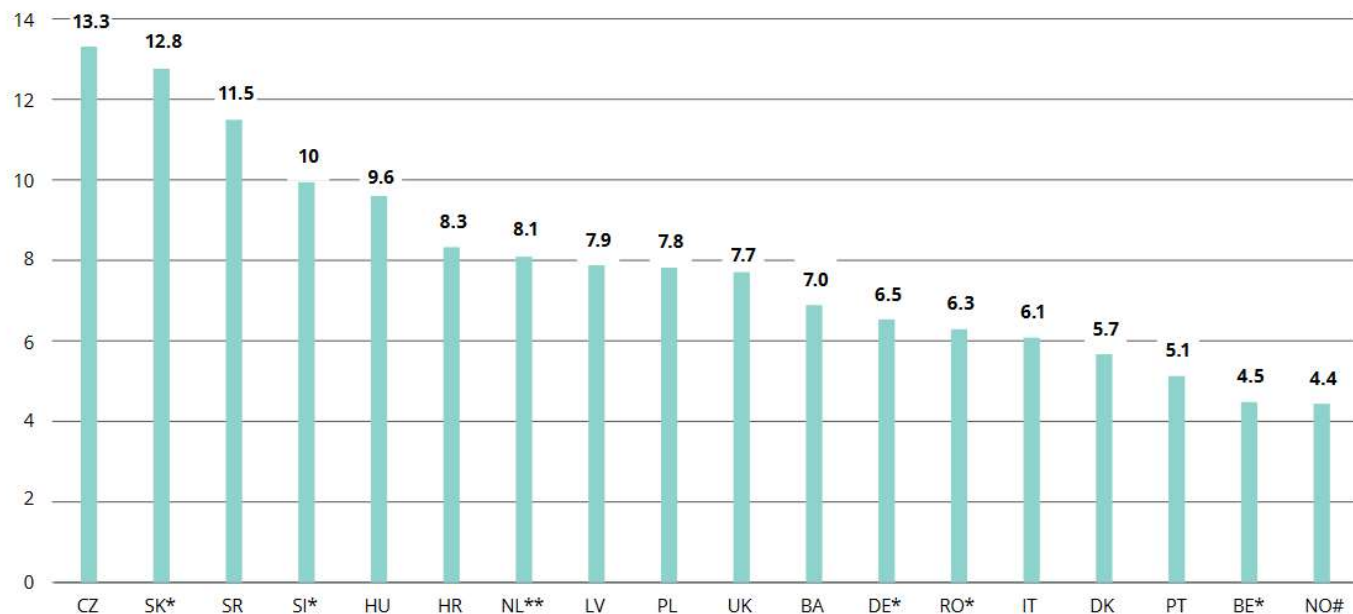
Property Index analizuje czynniki kształtujące rynki mieszkaniowe wraz z ich rozwojem oraz porównuje ceny nieruchomości mieszkaniowych w wybranych krajach i miastach Europy (Deloitte, 2022).

Przystępność cen mieszkań w RC od dawna należy do najgorszych w porównaniu z krajami europejskimi. Wyniki badania Deloitte Property Index 2022 pokazują, że zakup 70-metrowego mieszkania² będzie kosztował obywatela RC 13,3 średniej rocznej pensji brutto. Po wzroście o 1,1 średnich rocznych wynagrodzeń brutto od 2021 roku RC plasuje się jako kraj o najmniej przystępnych cenach mieszkań własnych w Europie.

"W porównaniu wybranych europejskich metropolii gorzej od Pragi wypada tylko Amsterdam, gdzie koszt posiadania mieszkania wynosi 15,3 średnich rocznych pensji brutto. Holendrzy wydają na mieszkania w swojej stolicy 17,7 średnich rocznych pensji brutto."

Dostępność własnego mieszkania: kraj

Multiplikacja rocznych wynagrodzeń brutto przy zakupie mieszkania o powierzchni 70 m²

* bid price   ** older dwellings   # detached houses

Source: Deloitte national offices

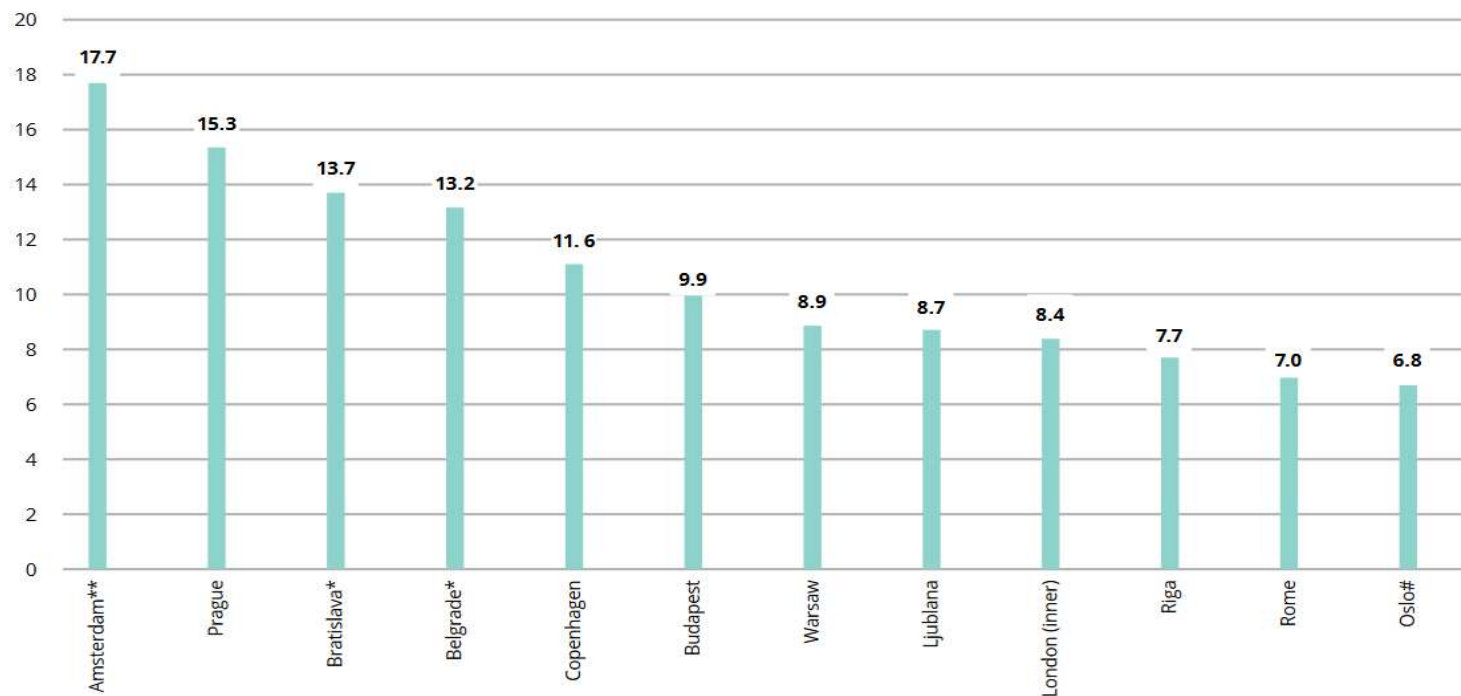
PREKRACUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014–2020

EVROPSKA UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Dostupnost vlastního bydlení: hlavní města

Roczne wynagrodzenia brutto dla znormalizowanych nowych mieszkań według miast

* bid price   ** older dwellings   # detached houses

Source: Deloitte national offices

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Porównanie regionów RC i Polski według wybranych wskaźników mieszkaniowych oraz ocena poziomu przystępności mieszkaniowej za pomocą obliczonego wskaźnika przystępności mieszkaniowej SAI

Hipoteza H1:

Dostępność mieszkań w regionach czeskich jest średnio niższa niż w regionach polskich.

Hipoteza H2:

Przystępność cen mieszkań w regionach RC i Polski średnio spada.

H1 opiera się na twierdzeniu, że przystępność mieszkaniowa w RC jest jedną z najgorszych w krajach europejskich (Deloitte, 2021).

H2 opiera się na twierdzeniu, że przystępność cen mieszkań w krajach europejskich w ostatnich latach spada (OECD, 2021).

Wskaźniki przystępności cenowej mieszkań

FR ratio = FR / Inh

FR..... Liczba mieszkań do wynajęcia

Inh..... ludność regionu

FS ratio = FS / Inh

FS.....Liczba mieszkań na sprzedaż

Inh..... ludność regionu

Wskaźniki przystępności cenowej mieszkań

IP ratio = I/P

I..... Średni roczny dochód na osobę w regionie

P..... Średnia cena mieszkania za m²

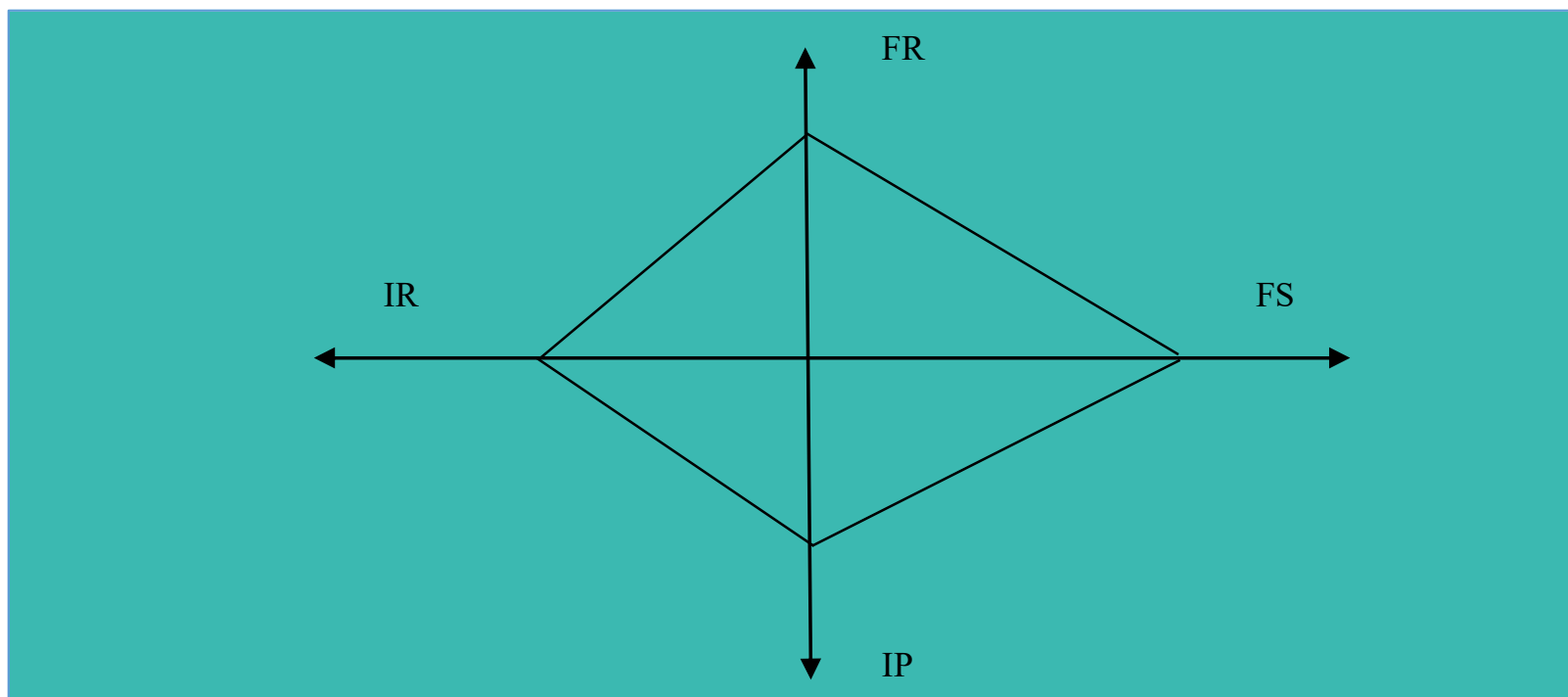
IR ratio = I/R

I .....Średni roczny dochód na osobę w regionie

R..... Średni roczny czynsz za mieszkanie 67m²

Wskaźniki przystępności cenowej mieszkań SAI

$$SAI = \frac{(FR * FS) + (FS * PI) + (PI * FR) + (IR * FR)}{2}$$

Porównanie wskaźników przystępności mieszkaniowej SAI w regionach RC i Polski w 2022 r.

Zielone regiony

- przystępne mieszkania
- 1) odpływ ludności
- 2) wyższe dochody i niskie ceny nieruchomości
- 3) niskie dochody i jeszcze niższe ceny nieruchomości

Region	SAI 22	SAI 20	Change in % 22-20
Prague	14.68	34.04	-56.87
Pilsen region	14.38	24.18	-40.54
Olomouc region	14.25	22.85	-37.64
Pardubice region	11.91	18.05	-34.01
Highlands region	12.29	18.18	-32.42
Karlovy Vary region	22.14	32.71	-32.30
Liberec region	14.27	21.04	-32.18
Hradec Kralove region	11.62	16.93	-31.36
Central Bohemian Region	11.29	16.37	-31.03
Zlín Region	11.52	16.56	-30.46
Usti Region	34.25	48.17	-28.90
Pomerania	14.36	20.01	-28.25
South Bohemian region	14.16	19.39	-26.97
South-Moravian region	9.54	13.05	-26.86
Moravian-Silesian Region	22.41	28.96	-22.61
Masovia	14.86	18.91	-21.43
Lesser Poland	13.93	17.23	-19.15
Lublin	22.15	24.99	-11.36
Silesia	22.15	24.99	-11.36
Lower Silesia	25.29	27.81	-9.05
Podlaskie	13.84	15.16	-8.73
Greater Poland	12.19	12.64	-3.53
West Pomerania	20.87	21.17	-1.43
Łódź	16.31	16.50	-1.16
Lubusz	12.72	12.82	-0.78
Opole	22.26	22.31	-0.22
Subcarpathia	12.07	12.00	0.56
Holy Cross Province	15.58	15.46	0.73
Kuyavia-Pomerania	25.39	24.13	5.21
Warmia-Masuria	21.16	13.18	60.55

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO

Badane hipotezy

Hipoteza H1:

Hipoteza H1 została potwierdzona. Przystępność cen mieszkań w czeskich regionach jest średnio niższa niż w polskich. Średni SAI regionów czeskich wynosi 15,62, natomiast średni SAI regionów polskich wynosi 17,82.

Najwyższa przystępność cenowa mieszkań wystąpiła w regionie Ústí nad Labem (wartość SAI 34,25), ale wyższe wartości występują raczej w regionach Polski (kujawsko-pomorskie 25,39; dolnośląskie 25,29; opolskie 22,26 czy lubuskie i śląskie 22,15). Średnia wartość SAI we wszystkich trzydziestu regionach RC i Polski wynosi 16,79. Większość regionów Republiki Czeskiej (z wyjątkiem Ústí nad Labem, morawsko-śląskiego i Karlowych Warów) znajduje się poniżej tej średniej. 7 polskich regionów znajduje się powyżej tej średniej, a 9 poniżej. Ostatnie 5 miejsc zajmują jednak czeskie regiony o wartości poniżej 12.

Hipoteza H2:

Hipoteza H2 została potwierdzona. Przystępność cenowa mieszkań maleje średnio w regionach czeskich i polskich. W latach 2020-2022 przystępność mieszkaniowa w regionach RC i Polski spadła średnio o 17,12 proc.

We wszystkich regionach Republiki Czeskiej spadek SAI był większy niż 20 procent. Tylko dwa polskie regiony, Pomorze i Mazowsze, odnotowały spadek o ponad 20 proc. Pozostałe polskie regiony miały wartości poniżej 20%, a 4 polskie regiony odnotowały nawet wzrost wartości. Badanie wykazało, że spadek przystępności cen mieszkań w latach 2020-2022 jest bardziej wyraźny w regionach czeskich.

Rekomendace dla polityki mieszkaniowej na poziomie lokalnym i w regionach przygranicznych

Jak zwiększyć przystępność cenową mieszkań:

Infrastruktura budowlana (kanalizacja, drogi, poszerzenie terenu pod zabudowę)

Komunalne budownictwo mieszkaniowe (wsparcie dla budownictwa społecznego)

Udostępnienie terenu pod zabudowę (pod warunkiem budowy w określonym czasie)

Kroki w kierunku podaży wolnych mieszkań (większe obciążenia podatkowe - podatek od nieruchomości)

Ograniczenia w zakresie usług krótkoterminowego zakwaterowania (BandB)

Migracja z regionów czeskich do polskich (bariery kulturowe, językowe, prawne)

Problem migracji transgranicznej Czechów do Polski

Values of indicators CZ 2022										
Region	Flats for rent/1000 inh.	Flats for sale/1000 inh.	IP	IR	FRxFS	FSxIP	IPxIR	IRxFR	SAI	%
Liberecký/Dolnoslaski	1,02408	3,236025	8,96	1,47	1,656975	14,49739	6,5856	0,752699	23,49267	64,61
Královéhradecký/Dolnoslaski	1,02408	3,236025	9,11	1,48	1,656975	14,74009	6,7414	0,757819	23,89629	105,59
Pardubický/Opole	1,811473	0,866047	13,08	2,48	0,78441	5,663945	16,2192	2,246226	24,91378	109,15
Olomoucký/Opole	1,811473	0,866047	13,24	2,51	0,78441	5,733229	16,6162	2,273398	25,40724	82,34
Moravskoslezský/Slaski	1,816938	1,384946	11,54	2,13	1,25818	7,991137	12,2901	1,935039	23,47446	-4,7

Pomijając MSK, Czechom wyraźnie opłacałoby się migrować przez granicę do Polski pod względem dostępności mieszkań.

➤ % jest wyrazem tego, jak poprawiłaby się ich sytuacja w porównaniu z sytuacją w regionie.

Dziękuję za uwagę

Ing. Eva Ardielli, Ph.D.

eva.ardielli@vsb.cz

www.vsb.cz

PŘEKRAČUJEME HRANICE
PRZEKRACZAMY GRANICE
2014—2020

EVROPSKÁ UNIE / UNIA EUROPEJSKA
EVROPSKÝ FOND PRO REGIONÁLNÍ ROZVOJ
EUROPEJSKI FUNDUSZ ROZWOJU REGIONALNEGO